

Yönetmelik

Sağlık Bakanlığından :

Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmelik, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 268 - 275 inci maddeleri uyarınca çevre ve toplum sağlığının korunması açısından önem arz eden gayri sıhhi müesseselerin zararlı etkilerinin yok edilmesi veya en az düzeye indirilmesi, doğal kaynakların kirlenmelere karşı korunması için gayri sıhhi müesseselerin kontrol altına alınması, ruhsatlandırılması ve denetlenmesindeki usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, Ek-5 sayılı listedeki müesseseler ile bu listede yer almayan, ancak tanımına uyan benzeri gayri sıhhi müesseselerin sınıf tayini, yer seçimi, tesis izni ve açılma ruhsatı verilmesinin esasları ile bu müesseselerden ilgili mevzuat hükümlerine uygun faaliyet göstermeyenler hakkında alınacak tedbirleri kapsar.

Bu Yönetmelik, gayri sıhhi müesseselerin ruhsatlandırılmasını hükme bağlayan kanunlar uyarınca Sağlık Bakanlığı, Valilik ve Kaymakamlıklarca ruhsatlandırılması öngörülen tesislere uygulanır.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden;

- a) "Bakanlık" : Sağlık Bakanlığını,
- b) "Doğal kaynaklar" : Su, toprak, hava, doğal bitki örtüsü ve yaban hayatını,
- c) "Kurul" : Gayri sıhhi müesseseleri inceleme kurulunu,
- d) "Yetkili makam" : Birinci sınıf gayri sıhhi müesseseler bakımından Sağlık Bakanlığını, ikinci sınıf gayri sıhhi müesseseler bakımından Valiliği üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseler bakımından merkez ilçe sınırları içinde Valiliği, diğer ilçelerde Kaymakamlığı,
- e) "Ruhsat" : Gayri sıhhi müesseseye yetkili makamca verilen açılma ruhsatını,
- f) "Gayri sıhhi müesseseler" : Çevresinde bulunanlara fiziki, ruhi ve sosyal yönlerden az veya çok zarar veren veya vermesi muhtemel olan ve doğal kaynakların kirlenmesine neden olabilecek müesseseleri,
- g) "Birinci sınıf gayri sıhhi müesseseler" : Meskenlerden ve insanların ikametina mahsus diğer yerlerden mutlaka uzak bulundurulması gereken müesseseleri,
- h) "İkinci sınıf gayri sıhhi müesseseler" : Meskenlerden ve insanların ikametina mahsus diğer yerlerden kurulca önerilip Valilikçe uygun görülecek bir uzaklıkta yapılması gereken müesseseleri,
- i) "Üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseler" : Meskenlerin ve insanların ikametina mahsus diğer yerlerin yakınında kurulabilmekle beraber sıhhi denetim altında tutulması gereken müesseseleri,
- j) "Yer seçimi" : Tesisin yapılmasından önce söz konusu yerde kurulup kurulamayacağına dair yetkili makamın yazılı kararını,

j) “Tesis izni” : Tesisin, yer seçimi izni verildikten sonra gerekli şartları yerine getirmesini müteakip yetkili makamca verilen yazılı izni,

k) “Deneme izni” : Onaylı projelerine göre yapılan tesisin, planlanan şekilde çalışıp çalışmadığı ve doğal kaynakların kirlenmesini önlemek için alınan tedbirlerin yeterli olup, olmadığını tesbit için yetkili makamın yazılı izni ve mahalli sağlık teşkilatının denetimi altında belirli bir süre deneme mahiyetindeki faaliyetine verilen geçici izni,

l) “Açılma ruhsatı” : Tesis izni verilmiş, onaylı projesine göre yapılmış, çevre ve toplum sağlığı açısından uygunluğu tesbit edilmiş tesislerin faaliyet göstermelerine yetkili makamca verilen izni,

m) “Sağlık koruma bandı” : Müessesenin çevreye olan zararlı etkisi dikkate alınarak tesis etrafında bırakılması gereken iskan dışı alanı,

n) “Kanun” : 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu’nu,

o) “ÇED” : Çevresel etki değerlendirmesini, ifade eder.

İzin, Ruhsat, Sınıflandırma ve Denetim

İnceleme Kurulları

Madde 4 — Birinci sınıf gayri sıhhi müesseseleri inceleme kurulu; illerde sağlık müdürü veya uygun göreceği sağlık müdür yardımcısının başkanlığında, gıda ve çevre kontrol şube müdürü, sağlık ocağı tabibi, iki çevre sağlığı teknisyeni, sanayi ve ticaret il müdürlüğü temsilcisi, çevre müdürlüğü temsilcisi, ilgili imar müdürlüğü temsilcisi, tesisin ve yerinin özelliklerine göre gerektiğinde valilikçe uygun görülecek üniversitelerin ve/veya sanayi odasının temsilcileri ve konusunda birlikişi olacak bilim adamlarından, ayrıca gıda maddeleri üreten işyerlerinde tarım müdürlüğü temsilcisi ilavesi ile,

İkinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseleri inceleme kurulu; müesseselerin kurulduğu yerin bağlı olduğu sağlık ocağı tabibinin başkanlığında, en az iki çevre sağlığı teknisyeni, çevre sağlığı teknisyeni yok ise sağlık memuru veya halk sağlığı hemşiresinden teşekkül eder.

Kurulacak tesisin veya kurulacağı yerin özelliğine göre ilgili diğer kuruluşlardan gerektiğinde teknik elemanlar kurullarda görevlendirilir.

Sağlık Koruma Bandı Mecburiyeti

Madde 5 — Sanayi bölgelerinin ve sanayi bölgelerinin dışında kurulacak birinci ve ikinci sınıf gayri sıhhi müesseselerin etrafında sağlık koruma bandı konulması mecburidir. Bu alanda yapılaşmaya izin verilmez; ancak uygun zirai faaliyetler yapılabilir.

Sanayi bölgesi içindeki tesisler ile üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseselerin etrafında, müessesenin faaliyetleri gerektirdiği takdirde sağlık koruma bandı oluşturulmasına karar verilir.

Sağlık Koruma Bandının Tayini

Madde 6 — Sağlık koruma bandı, 4 üncü maddede belirtilen Kurulca, tesislerin çevre ve toplum sağlığına yapacağı zararlı etkileri, kirlenici unsurları esas alınarak belirlenir. Sanayi bölgeleri etrafındaki sağlık koruma bandı, sanayi bölgesi sınırı esas alınarak tesbit edilir. ÇED raporu düzenlenmesi gereken tesislerde bu rapordaki mesafeler dikkate alınır.

Birinci sınıf gayri sıhhi müesseselerde Kurulca belirlenen sağlık koruma bandı mesafesi sağlık müdürünün teklifi ile valilikçe onaylanır. Bakanlıkça tasdik edilir ve kesinleşir.

Kesinleşen sağlık koruma bandı belediye sınırları içinde mahallin belediyesince, belediye sınırları dışında bayındırlık ve iskan müdürlüğünce korunur.

Başvuru

Madde 7 — Tesis kurmak isteyen gerçek veya tüzel kişi veya vekili, mahallin en büyük mülki amirine dilekçe ve Ek-1'deki form ile başvurur.

Yer Seçimi Raporu

Madde 8 — Gayri sıhhi müesseseleri inceleme kurulu, dilekçe ve ekindeki form ile tesisin kurulacağı yeri mahallinde inceleyerek, Ek-2'deki formu düzenler ve görüşünü bildirir. Birinci sınıf gayri sıhhi müesseselerin yer seçimi; sağlık müdürünün teklifi ile valilikçe onaylanır ve Ek-2 form ile birlikte Bakanlığa gönderilir. ÇED raporu düzenlenmesi gereken tesisler için düzenlenen ÇED olumlu belgesi ve raporu, yer seçimi raporu yerine kaim olur.

Yer Seçimi İzni

Madde 9 — Kurulca Ek-2 sayılı formu tanzim edilmiş olan birinci sınıf gayri sıhhi müesseselerin yer seçimi sağlık müdürünün teklifi valiliğin uygun görüşü ile Bakanlığa gönderilir. Bakanlıkça izin verilir.

ÇED raporu düzenlenmesi gereken tesisler için ÇED olumlu belgesi ve raporu, yer seçimi raporu yerine kaim olur. Bu tesislerin yer seçimi izni ÇED raporu esas alınarak sağlık müdürünün teklifi ve valiliğin uygun görüşü ile Bakanlığa gönderilir. Bakanlıkça izin verilir.

Yer seçimi izni, verildiği tarihten itibaren iki yıl için geçerlidir. İki yıldan sonra yenilenmesi gerekir.

Tesis İzni

Madde 10 — Kurulmak istenen birinci sınıf gayri sıhhi müessesenin tesis izni için Ek-3 form tanzim edilir. Yer seçim izni için öngörülen şartların yerine gelip gelmediği Kurulca incelenir. Kurul, tesis izni için görüşünü bildirir. Tesis izni sağlık müdürünün teklifi, valiliğin uygun görüşü ve Ek-3 form ile birlikte Bakanlığa gönderilir. Bakanlıkça izin verilir.

Tesis izni almadan önce emisyon izni alması gereken tesislerde emisyon ön izni alınması esastır. Tesis izni almadan inşaa edilen yapılardan dolayı bir hak talep edilemez.

Tesis izni verildiği tarihten itibaren üç yıl için geçerlidir. Üç yıldan sonra yenilenmesi gerekir.

Deneme İzni

Madde 11 — Tesis izni verilmiş ve projelerine göre inşaa edilmiş birinci sınıf gayri sıhhi müesseselere açılma ruhsatı verilmesinden önce, müracaat halinde, kurulun incelemesi sonucunda, sağlık müdürünün teklifi, valiliğin uygun görüşü ile Bakanlıkça toplam 1 yılı geçmemek üzere deneme izni verilir.

Açılma Ruhsatı

Madde 12 — Tesis izni verilmiş olan birinci sınıf gayri sıhhi müesseselerin açılıp çalıştırılabilmesi için kurulca yerinde inceleme yapılır; tesis izni şartlarının yerine gelip gelmediği incelenir ve Ek-4'deki formu düzenler ve görüşünü bildirir. Ruhsatlandırılması uygun ise, sağlık müdürünün teklifi, valiliğin uygun görüşü ve Ek-4 form ile birlikte Bakanlığa gönderilir.

Bakanlıkça açılma ruhsatı belgesi düzenlenir.

Deneme izni veya açılma ruhsatı belgesi olmayan birinci sınıf gayri sıhhi müesseseler faaliyete geçemez.

Açılma ruhsatının verilmesi safhasında yapılacak tetkiklerde, tesislerde projelere aykırı bir durum tesbit edilmesi halinde, durum kurulca yeniden değerlendirilir, Ek-3 form yeniden düzenlenir ve valiliğin uygun görüşü ile birlikte Bakanlığa gönderilir.

İkinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseselerin yer seçimi izni, tesis izni ve açılma ruhsatı yetkili makam tarafından verilir.

İlgili Diğer Kuruluşlardan Müsaade Alınması

Madde 13 — Gayri sıhhi müesseselere bu Yönetmelik uyarınca verilen yer seçimi, tesis izni, deneme izni ve açılma ruhsatı, toplumun sağlığını ve huzurunu; doğal kaynaklarının korunmasını sağlamak bakımından olup, tesis sahibinin ilgili diğer mevzuat hükümlerini yerine getirmesi ve gerekli sair müsaadeleri alması da icap eder.

Yer seçimi, tesis izni ve açılma ruhsatı verilmesi safhalarında, tesis ve yerinin özelliği dikkate alınarak, gerekli görüldüğünde diğer kuruluşların görüşleri alınır.

Tesise Diğer Kuruluşlarca İzin Verilmesi Durumu

Madde 14 — Gayri sıhhi müesseselere diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre çeşitli isimler altında izin verilmiş olması bu Yönetmelik hükümlerine göre izin ve ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz.

Bir Üst Sınıfta Değerlendirilme

Madde 15 — İkinci veya üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseselerden oldukları halde buldukları yerler, kullandıkları teknolojiler, birbirine yakınlıkları veyahut sayıları itibarı ile önem arzeden tesisler yetkili makamın teklifi ile üst sınıfta mütalaa edilebilir ve mütalaa edildiği sınıf hükümlerine göre ruhsatlandırılabilir.

Sınıf Değişikliği

Madde 16 — Gayri sıhhi müesseseler listesinde bulunduğu halde sınıf değişikliği gerekli görülen müesseseler ile listede yer almayan müesseselerin sınıf tayini, Bakanlıkça, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Çevre Bakanlığının görüşü alınarak yapılır.

Sorumlu Müdür Tayini

Madde 17 — Gayri sıhhi müesseselerden olup, işlerin bir uzmanın gözetiminde yürütülmesi gereken müesseselerde işin gerektirdiği nitelikte bir kişinin, görevini özel mevzuatına uygun olarak yürütmek üzere, sorumlu müdür olarak bulundurulması zorunludur.

Sorumlu müdürlük görevi özel mevzuatına uygun olarak yürütülür.

Dosya Tanzimi

Madde 18 — Dosyalar il ve ilçelerde tutulur. Dosyadaki evrakların tekemmülü ve her türlü sorumluluğu düzenleyen merciyeye aittir. Yer seçimi izni, tesis izni ve açılma ruhsatı verilmesine esas teşkil edecek bilgi ve belgelere ait dosya birinci sınıf gayri sıhhi müesseselerde sağlık müdürlüğünde, ikinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseselerde bir örneği ruhsat tanzim edilen ilçe sağlık ocağında diğer örneği sağlık müdürlüğünde tanzim edilerek saklanır.

A — Birinci sınıf gayri sıhhi müesseselerden istenecek bilgi ve belgeler :

1 — Yer seçimi için gerekli bilgi ve belgeler.

- a) Beyanname,
- b) Tesisin bulunduğu yeri gösteren onaylı plan ve belge,
- c) Sanayi bölgesi dışındaki tesisler için ilgili imarın görüşü,
- c) Varsa fizibilite raporu,
- d) İş akım şeması ve açıklama raporu,
- e) Çevre kirlenmesini önleyecek tedbirler hakkında açıklama.

2 — Tesis izni için gerekli bilgi ve belgeler.

a) Dilekçe,

b) Alet ve cihazların konumunu gösterir şekilde hazırlanmış 1/100-1/1000 ölçekli tesis içi yerleşim planı,

c) Çevre kirlenmesini önlemek amacıyla alınacak önlemlere ait, kirleticilerin nitelik ve niceliğine göre hazırlanmış proje ve açıklama raporları,

d) Sıhhi tesisat projesi,

e) Şehir şebeke suyu bulunmayan yerlerde içme ve kullanma suyu temin projesi ve açıklama raporu ile suyun bakteriyolojik ve kimyasal analiz raporu,

f) Derin kuyulardan su temin edilmesi halinde Devlet Su İşlerinden alınacak kuyu suyu kullanma belgesi,

g) Kanalizasyon bulunmayan yerlerde, 19/3/1971 tarih ve 13783 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Lağım Mecrası İnşaatı Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik"e uygun olarak hazırlanmış fosseptik detay projesi,

h) Fosseptikten sonra atık suyun ne şekilde izale edileceği, sızdırma yapılacaksa "Lağım Mecrası İnşaatı Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik"e uygun proje,

i) Kanalizasyon bulunmayan yerlerde banyo, lavabo, mutfak v.b. kullanma suları ile yağış sularının toplanması ve izalesi ile ilgili proje ve açıklama raporu,

j) Devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran ve Kanunun 180 inci maddesi kapsamına giren müesseselerde hasta ve yaralıların tedavisi için gerekli sağlık ünitesi projesi ve açıklama raporu,

k) Çevre sağlığı değerlendirme raporu,

l) Tesis raporu,

m) Sağlık koruma bandının işaretlendiği imarca tasdikli planı.

3 — Açılma ruhsatı için gerekli bilgi ve belgeler.

a) Dilekçe,

b) İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü uyarınca işletme belgesi,

c) Yangın ve patlamalar için gerekli önlemlerin alındığına dair belge,

d) Sorumlu müdür sözleşmesi,

e) Devamlı en az 50 işçi çalıştıran ve Kanunu'nun 180 inci maddesi kapsamına giren iş yerlerinde tabip ve sağlık personeli sözleşmesi,

f) Çevre sağlığı değerlendirme raporu,

g) Açılma raporu,

h) Emisyon izni,

i) Deşarj izni,

Bu belgeler tanzim edilirken ÇED raporu düzenlenmesi gereken tesisler için ÇED raporu içerisinde yer alan bilgi ve belgelere ait belgeler ayrıca istenmez.

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Karamamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun kapsamındaki ikinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseler bu Kanun ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmeliğe göre ruhsatlandırılır.

3572 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan ikinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseler, Ek-1, Ek-2, Ek-3 ve Ek-4'deki formlara göre ruhsatlandırılır. Bu tesislerden; tesisin kurulacağı yer ve çevreye olacak zararlı etkiler bakımından gerekli görüldüğü hallerde yetkili mercii ilave bilgi ve belgeler isteyebilir.

Denetim

Madde 19 — Gayri sıhhi müesseseler çevre ve toplum sağlığı açısından sağlık teşkilatının denetimi altındadır.

İKİNCİ BÖLÜM**Sanayi Bölgesinde ve Sanayi Bölgesi Dışında Kurulacak****Gayri Sıhhi Müesseseler****Gayri Sıhhi Müesseselerin Sanayi Bölgelerinde Kurulması**

Madde 20 — Herhangi bir gayri sıhhi müessesenin, öncelikle kendi türündeki işyerlerine mahsus sanayi bölgesinde kurulması aranır. Diğer tesislere ve çalışanlarına zarar verebilecek tesisler ancak sanayi bölgesi içinde diğer tesislerden uzak veya sanayi bölgeleri dışında daha uygun yerlerde kurulabilir.

Gayri Sıhhi Müesseselerin Sanayi Bölgeleri Dışında Kurulması

Madde 21 — Sanayi bölgesi dışında birinci ve ikinci sınıf gayri sıhhi müessese kurulması halinde, müessesenin etrafında yeterli sağlık koruma bandı oluşturularak kurulması şarttır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Muhtelif Hükümler****Ruhsatsız Olarak Açılmış Gayri Sıhhi Müesseseler**

Madde 22 — Ruhsatsız olarak faaliyete geçen müesseseler kapatılır. Sorumluları hakkında gereken kanuni işlemler yapılır.

Ancak; bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsatsız olarak faaliyete geçen gayri sıhhi müesseseler hakkında kanuni işlem yapılmakla beraber, bu müesseselerden;

a) Toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olmadığı anlaşılan müesseselere ruhsat alması için süre verilir.

b) Toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olup, alınacak bir takım tedbirlerle mahzurları giderilebilecek müesseselerin, zararları önleninceye kadar faaliyeti durdurulur. Zararları giderilen tesisler açılarak ruhsat alınması için süre verilir.

c) Toplum ve çevre sağlığı açısından zararlı olup alınacak tedbirlerle mahzurları giderilemeyecek durumda olan tesisler süresiz olarak kapatılır.

Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre ruhsat almak için müesseselere verilecek süre bir yılı geçemez.

Verilen süre içinde ruhsatını almayan müesseselerin faaliyeti ruhsat alıncaya kadar durdurulur.

Bu maddenin gereği mahallin en büyük mülki amirince yerine getirilir ve yapılan işlemler hakkında yetkili makama bilgi verilir.

Tesislerde Yapılacak Değişiklik ve İlave

Madde 23 — Açılma ruhsatı almış gayri sıhhi müessesede yetkili makamın bilgisi ve yazılı müsaadesi haricinde herhangi bir değişiklik ve ilave yapılamaz.

İşlem dosyasında mevcut onaylı plan ve projelere aykırı olarak ve yetkili makamın bilgisi dışında tesislerinde değişiklik ve ilave yapan sorumlular hakkında kanuni işlem yapılmakla birlikte, değişiklik için resmi müsaade alıncaya kadar, mümkün olduğu takdirde yalnızca ilave edilen veya değiştirilen kısmın, aksi halde bütün tesisin faaliyeti durdurulur.

Yapılan ilave veya değişiklik çevre sağlığına zarar verici mahiyette ve alınacak tedbirlerle mahzuru giderilemeyecek durumda ise, o kısımlar kaldırılıp zararlı durumu giderilmeye kadar tesisin faaliyetine müsaade olunmaz.

Aldırılacak Tedbirler

Madde 24 — Gayri sıhhi müesseselerin sahip ve işletmecileri, bu müesseselerin çevreye olan zararlarını mümkün olduğu kadar azaltabilmek için 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde belirtilen hükümleri uygulamak, arıtma tesislerini yapmak ve tekniğine uygun olarak çalıştırmak zorundadırlar. Bu mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi halinde tesisin faaliyeti durdurulur.

Ruhsatın Geçerliliği

Madde 25 — Bu Yönetmelik hükümlerine göre verilen açılma ruhsatı, ruhsat üzerindeki yazılı şahıs, adres ve iş için geçerlidir. Bunlardan herhangi birinin değişmesi halinde ruhsat geçerliliğini kaybeder.

Ruhsatta belirtilen işletmecinin veya adresinin değişmesi halinde; bir ay içinde, dilekçeye ekli, değişikliklerle ilgili bilgi, belge ve ruhsatın aslı ile mahallin en büyük mülki amirine başvurulur.

Kurul tarafından yerinde gerekli incelemeler yapılarak, ruhsatın verildiği sıradaki şartlarda bir değişikliğin olmadığını tesbit edilmesi halinde rapor düzenlenir. Rapora göre; yetkili makam ruhsat üzerinde gerekli düzeltmeyi yapar veya yeniden ruhsat tanzim eder.

Tesis yerinin veya tesisde yapılan işin değişmesi halinde yeniden ruhsat alınması şarttır.

Ruhsat Belgesinin Kaybolması veya Tahrip Olması

Madde 26 — Açılma ruhsatı belgesinin kaybolması veya okunamayacak şekilde tahrip olması halinde, ilgili gazete ilanı veya tahrip olmuş ruhsatın aslı bir dilekçeye eklenerek mahallin en büyük mülki amirine başvurulur.

Kurulca yeniden yapılan incelemede, ruhsatın verildiği sıradaki şartlarda bir değişiklik olmadığını tesbit edilmesi halinde, rapor hazırlanır ve hazırlanacak rapora göre yetkili makamca yeniden eski tarih ve sayısı ile, gerekli açıklama da yapılarak ruhsat belgesi tanzim edilir.

Sınıf Değişikliği

Madde 27 — Ruhsatı olup da gayri sıhhi müesseseler sınıflamasında veya tesisde yapılan bir değişiklik neticesinde bir alt sınıfa giren tesislerin yeniden ruhsat alması gerekmez. Ancak, gayri sıhhi müesseseler sınıflamasında yapılan bir değişiklik neticesinde, üst sınıfa geçmiş olan tesislerin altı ay içinde yeni sınıfa göre açılma ruhsatı alması gerekir.

Ruhsat Verilen Gayri Sıhhi Müesseselerin Bildirilmesi

Madde 28 — Vafilıklar veya kaymakamlıklarla ruhsat verilen ikinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseler Sağlık Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve Çevre Bakanlığına aylık olarak bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**Son Hükümler****Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat**

Madde 29 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile, 26 Ekim 1983 tarih ve 18203 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kalkar.

Geçici Madde 1 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte bulunan yönetmeliğe göre verilmiş olan ruhsatlar, tesislerde herhangi bir değişiklik yapılmamış ise geçerlidir. Yeniden ruhsat alınması gerekmez.

Geçici Madde 2 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte işlemde olan müracaatların işlemlerinin tekemmülü bu Yönetmelik hükümlerine tabidir.

Yürürlük

Madde 30 — Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 31 — Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

Ek – 1

BEYANNAME
(Gayri sıhhi müesseseler için)

A) KURULACAK TESİSİN :

- 1 – Adı :
- 2 – Açık adresi :
- 3 – Ada, pafta ve parsel numarası :
- 4 – Sanayi bölgesinde olup olmadığı :
- 5 – Yapacağı işin türü :

B) TESİSİN ÖZELLİKLERİ :

- 1 – Bir günde çalışacak toplam personel sayısı :
- 2 – Toplam motor gücü :
- 3 – Üretimde kullanılacak yakıt türü ve miktarı :
- 4 – Tesisten çıkabilecek atıkların cins ve miktarı :
 - a) Katı
 - b) Sıvı
 - c) Gaz

C) İŞ AKIM ŞEMASI VE AÇIKLAMA RAPORU

D) ÇEVRE KİRLENMESİNİ ÖNLEYECEK TEDBİRLER HAKKINDA AÇIKLAMA RAPORU

TARİH

Tesis Sahibi
(Adına ruhsat düzenlenecek
gerçek kişi veya tüzel kişiliğin
yetkili temsilcisi)

Beyannameyi verenin
Adı, soyadı ve unvanı

Ek – 2

YER SEÇİMİ RAPORU

A) TESİSİN TANIMI :

- 1 – Adı :
- 2 – Açık adresi :
- 3 – Ada, pafta ve parsel numarası :
(Onaylı plan eklenecektir)
- 4 – Sanayi bölgesinde olup olmadığı :
 - a) Sanayi bölgesinde
 - b) Sanayi bölgesi dışında
- 5 – Yapacağı işin türü :

B) TESİS YERİNİN ÖZELLİKLERİ :

- 1 – İçme ve kullanma su kaynağı bulunup bulunmadığı, varsa mesafeleri :
- 2 – Termal ve mineral su kaynağı bulunup bulunmadığı, varsa mesafeleri :
- 3 – Yüzeysel su kaynağı bulunup bulunmadığı, varsa mesafe ve ne amaçla kullanıldığı :
- 4 – Yeraltı su seviyesi durumu :
- 5 – En yakın meskun mahalle mesafesi :
- 6 – Hakim rüzgar durumu :
- 7 – Arazinin topoğrafik yapısı :
- 8 – Civarındaki yerleşim yerlerine göre arazinin seviyesi :
- 9 – Tesis yerinin ve çevresinin halen ne amaçla kullanıldığı :

C) SAĞLIK KORUMA BANDI :

D) İNCELEME KURULUNUN GÖRÜŞÜ :

- a) Tesisin kurulması uygundur b) Tesisin kurulması uygun değildir
(Sebebi açıklanacak)

İnceleme Kurulu Başkanı

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Tarih ve resmi mühür

Ek – 3

TESİS RAPORU

A) TESİS YERİNİN BELİRLENMESİ :

- 1 – Tesisin açık adresi :
- 2 – Ada, pafta ve parsel numarası :
(İmar planına sağlık koruma bandı işaretlenecek)

B) TESİSİN TANITIMI :

- 1 – Tesisin adı :
- 2 – Yapılan işin türü :
- 3 – Kullanılacak yakıtın türü ve birim zamanda tüketilen miktarı :
- 4 – Üretimde kullanılacak hammaddeler ve miktarları :
- 5 – Üretimde kullanılacak yardımcı maddeler ve miktarları :

C) SOSYAL ÜNİTELER VE ALT YAPI :

- 1 – Sosyal ünitelerin yeterli olup olmadığı :
 - a) Yeterlidir
 - b) Yetersizdir
- 2 – Sağlık ünitesinin yeterli olup olmadığı :
 - a) Yeterlidir
 - b) Yetersizdir
- 3 – İçme ve kullanma suyunun yeterli olup olmadığı :
 - a) Yeterlidir
 - b) Yeterli değildir
- 4 – Sosyal tesis atıklarının izalesinin uygun olup olmadığı :
 - a) Uygundur
 - b) Uygun değildir

D) PROSES ATIKLARININ (ÜRETİMDEN ÇIKAN) İZALESİ :

- a) Katı atık miktarı ve izalesi
- b) Sıvı atık miktarı ve izalesi
- c) Gaz atık miktarı ve izalesi
- d) Gürültünün izalesi
(Arıtım projeleri eklenecek)

E) ÇEVRE SAĞLIĞI DEĞERLENDİRME RAPORU :

F) İNCELEME KURULUNUN GÖRÜŞÜ :

- a) Tesis izni verilmesi uygundur b) Tesis izni verilmesi uygun değildir
(Sebebi açıklanacak)

İnceleme Kurulu Başkanı

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Tarih ve resmi mühür

Ek – 4

AÇILMA RAPORU

A) TESİS YERİNİN BELİRLENMESİ :

- 1 – Tesisin açık adresi :
2 – Ada, pafta ve parsel numarası :

B) TESİSİN TANITIMI :

- 1 – Tesisin adı :
2 – Yapılan işin türü :
3 – Ruhsatın kimin adına tanzim edileceği :

C) TESİSİN TESİS İZİNİ AŞAMASINDAKİ PROJELERİNE UYGUN OLARAK YAPILIP YAPILMADIĞI :

- a) Yapılmıştır
b) Yapılmamıştır

D) İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TÜZÜĞÜ UYARINCA İŞLETME BELGESİ OLUP OLMADIĞI :

- a) Mevcuttur
b) Mevcut değildir

E) TABİP VE LÜZUMU HALİNDE DİĞER SAĞLIK PERSONELİ SÖZLEŞMESİ OLUP OLMADIĞI :

- a) Mevcuttur
b) Mevcut değildir

(Devamlı olarak en az 50 işçi çalıştıran ve Kanununun 180 inci maddesine giren işyeri için).

F) YANGIN VE PATLAMALARA KARŞI GEREKLİ TEDBİRLERİN ALINIP ALINMADIĞI :

- a) Alınmıştır
b) Alınmamıştır

G) EMİSYON İZİN BELGESİ OLUP OLMADIĞI :

- a) Mevcuttur (tarih ve numarası)
b) Mevcut değildir

H) DESARJ İZİN BELGESİ OLUP OLMADIĞI :

- a) Mevcuttur (tarih ve numarası)
b) Mevcut değildir

I) İNCELEME KURULUNUN GÖRÜŞÜ :

- a) Açılma izni verilmesi uygundur b) Açılma izni verilmesi uygun değildir
(Sebebi açıklanacak)

İnceleme Kurulu Başkanı

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Tarih ve resmi mühür

Ek – 5

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 270 inci maddesi gereğince Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın da görüşü alınarak Bakanlığımızca düzenlenen Gayri Sıhhi Müesseselerin sınıflarını gösterir liste.

A) BİRİNCİ SINIF GAYRİ SİHHİ MÜESSESELER :

- 1 — Çimento fabrikaları,
- 2 — Seramik ve porselen fabrikaları,
- 3 — Kireç, alçı ve zımpara fabrikaları,
- 4 — Blok mermer işleme yerleri,
- 5 — Galeri veya kuyu açarak işletilen veya patlayıcı madde kullanılarak işletilen her türlü taş ve maden ocakları,
- 6 — Çeşitli usullerle maden cevheri zenginleştirme yerleri,
- 7 — Her nev'i maden döküm atölyeleri, haddehaneler ve demir çelik fabrikaları,
- 8 — 50 HP'den fazla motor gücü kullanan her nev'i elektromekanik, elektromanyetik ve madeni eşya imal, işleme, montaj ve tamir yerleri, madeni eşya emayeleme, plastik veya diğer maddelerle kaplama yerleri,
- 9 — Gemi inşaa, tamir ve sökümler yerleri,
- 10 — Harf dökümü yapan yerler ile 50 HP'den fazla motor gücü kullanan matbaalar ve baskı yerleri,
- 11 — Kömür tozunu prese ederek malzeme imal eden yerler,
- 12 — Katran ve katrandan gaz üretim yerleri,
- 13 — Alkol istihsal ve tasfiye yerleri,
- 14 — Yangın söndürme tüplerinde kullanılan kimyasal maddelerin üretildiği yerler,
- 15 — Selüloz, selüloit fabrikaları,
- 16 — Her nev'i kağıt fabrikaları,
- 17 — Kauçuk ve lastik eşya imal yerleri, lastik kaplama tesisleri, kablo fabrikaları,
- 18 — Plastik hammaddesi üreten tesisler,
- 19 — Patlayıcı maddeler sanayi, motor fitili, maytap imalathaneleri, karpit, sıvı asetilen, sentetik benzin, azotperoksit imal, dolun tesisleri ve depoları,
- 20 — Azot, oksijen, karbondioksit, flor, amonyak gibi gazların veya bileşiklerinin üretim ve dolun tesisleri ile depoları,

- 21 — Her türlü sabun fabrikası,
- 22 — Sülfonalama yapılan deterjan imal yerleri,
- 23 — Çamaşır sodası ve çivit imal yerleri,
- 24 — Gliserin, yağ asitleri, sülfürik asit, hidroklorit asit, klor vb. kimyasal maddeler üreten yerler ile azot sanayi ve gübre fabrikaları,
- 25 — Nişadır fabrikaları,
- 26 — Madeni ve nebati boya, cila, vernik fabrika ve atölyeleri,
- 27 — Cam ve cam eşya fabrikaları,
- 28 — Melamin eşya imal yerleri,
- 29 — Plaksi glas, poliester imalathaneleri,
- 30 — Zirai mücadele ilaçları, insektisit, rodentisit, mollusisit ve benzeri üretim, depolama, ambalajlama ve toptan satış yerleri,
- 31 — Bitümlü karton, mukavva fabrikaları,
- 32 — Deri yakma ekstraktları (Zırnık) üretim yerleri,
- 33 — Eter ve benzeri maddelerin üretim yerleri,
- 34 — Sun'i deri, kürk ve muşamba imal yerleri,
- 35 — Asfalt ve zift kaynatma ve eritme yerleri,
- 36 — Tutkal fabrikaları,
- 37 — Her türlü film ve film banyosunda kullanılan kimyasal maddelerin üretim yerleri,
- 38 — Termik elektrik santralleri,
- 39 — Havagazı ve kok fabrikaları,
- 40 — Lavar (kömür yıkama) tesisleri,
- 41 — Petrol rafinerileri ve petrokimya tesisleri,
- 42 — LPG dolun tesisleri ve depoları,
- 43 — Asfalt üretim ve işleme yerleri ile depoları,
- 44 — Pil, batarya ve akü imal yerleri,
- 45 — Kibrit fabrikaları,
- 46 — Gaz maske fabrikaları,
- 47 — Her türlü gaz imal ve dolun tesisleri,
- 48 — Halı fabrikaları,
- 49 — 50 HP'den fazla motor gücü kullanan dokuma ve konfeksiyon fabrikaları,

- 50 — Sun'î halı ve benzeri yer döşemeleri fabrikaları,
- 51 — Ağacın kimyasal prosese tabi tutulduğu sanayiler, kontrplak, ağaç kaplama ve sun'î tahta yapan yerler,
- 52 — Ağaç lifi ve ağaç lifinden mukavva yapılan yerler,
- 53 — Kurşun kalem fabrikaları,
- 54 — Ağaç damıtım ürünleri tesisleri,
- 55 — Solvent kullanmak suretiyle ekstraksiyon yapan bütün nebati ve hayvani yağ tasir haneleri, rafineri tesisleri,
- 56 — Şeker fabrikaları,
- 57 — Günlük olarak 5.000 litreden fazla süt işleyen tereyağı, peynir ve yoğurt imalathaneleri, mandıralar,
- 58 — Süt pastörize ve sterilize tesisleri,
- 59 — Süttozu ve konserve süt fabrika ve atölyeleri,
- 60 — Ham deri işleme ve ham deriden hareketle eşya imal eden yerler,
- 61 — 50 HP'den fazla motor gücü kullanan ve işlenmiş deriden eşya imal eden yerler,
- 62 — Hayvan kesim yerleri ve kombinalar,
- 63 — Rendering tesisleri,
- 64 — Kullanılmayan et ve hayvan cesetlerinin izalesi için yakma tesisleri,
- 65 — Kökeni hayvansal olan maddelerden balık unu, balık yağı, yem, yemlik preparat tutkal ve benzeri maddelerin imal edildiği yerler,
- 66 — Bağırsak temizleme ve işleme yerleri,
- 67 — Su ürünleri, salyangoz, kurbağa ve benzeri işleme yerleri,
- 68 — Asbest katkılı yapı ve mamüllerinin üretimini yapan fabrikalar,
- 69 — İlaç hammaddesi üreten fabrikalar ve laboratuvarlar,
- 70 — Ağır metal tuzlarının üretimini yapan tesisler,
- 71 — Her türlü organik nitelikte maddeleri üreten fabrikalar,
- 72 — Kimyasal madde depoları,
- 73 — İnorganik nitelikteki maddeleri üreten fabrikalar,
- B) İKİNCİ SINIF GAYRİ SİHHİ MÜESSESELER**
- 1 — Tuğla ve kiremit fabrikaları, kireç ocağı,
- 2 — Prefabrik konut malzemeleri, ytong yapı elemanları imalathaneleri, volkanik taş işleyerek elde edilen hafif malzeme yapı fabrikaları,
- 3 — Değirmen taşı ve bilek taşı atölyeleri,
- 4 — Alçı, kireç, tebeşir, kuvars taşı ve benzeri değirmenleri,
- 5 — Çakıl, kum, curuf, çimento ve benzeri maddelerden motor gücü kullanarak yapı, yahtım, döşeme vs. malzemeleri imal yerleri,

- 6 — Mermerin ikinci işleme yeri,
- 7 — Mozaik imal yeri,
- 8 — Patlayıcı madde kullanılmayan ve açık sistemle işletilen taş ve maden ocakları,
- 9 — Maden cevheri depolama yerleri,
- 10 — 5-50 HP arasında motor gücü kullanan her nev'i elektromekanik, elektromanyetik ve madeni eşya imal, işleme ve tamir atölyeleri,
- 11 — Harf dökümü yapmayan ve 5-50 HP gücünde motor gücü kullanan matbaalar ve baskı yerleri,
- 12 — Kurşun, kalay ve benzeri maddelerden tüp, klişe ve harf gibi malzemenin imal edildiği yerler,
- 13 — Plastik, plaksiglas, poliester v.b. maddelerden eşya, oyuncak, reklam levhaları v.b. yapan yerler,
- 14 — Oto lastik tamir atölyeleri,
- 15 — Temizlik tozu imalathaneleri,
- 16 — Çamaşır suyu imalathaneleri,
- 17 — Zırai mücadele ilaçları, insektisit, rodentisit, mollusisit ve benzeri maddelerin perakende satış yerleri,
- 18 — Mum ve balmumu üretim yerleri,
- 19 — Tarak imalathaneleri,
- 20 — Asit ve baz depoları,
- 21 — Camdan ayna ve benzeri madde imal yerleri,
- 22 — Tıbbi müstahzarat laboratuvarları,
- 23 — Amonyak imalathaneleri,
- 24 — Sülfonalama yapılmayan deterjan imal yerleri,
- 25 — Zamk ve yapıştırıcı madde imalathaneleri,
- 26 — Dizel jeneratörler,
- 27 — Akaryakıt depoları ve satış yerleri,
- 28 — LPG perakende satış yerleri,
- 29 — 25 tondan fazla odun, kömür bulunduran veya 5 HP gücünden fazla muharrik kuvvet kullanan odun ve kömür depoları,
- 30 — Torba yakıt üretim yerleri,
- 31 — Akü tamir yerleri,
- 32 — Kuru temizleme yerleri
- 33 — Halı, kilim dokuma ve boyama atölyeleri,
- 34 — Sentetik elyaf fabrikası,
- 35 — Isıtıcı minder imalathaneleri,

- 36 — Pamuk ihzar fabrika ve atölyeleri (çırçırılar),
- 37 — Linterks, idrofil pamuk üretim yerleri,
- 38 — Yün, kıl, tiftik, kuş tüyü ve benzerleri yıkama ve işleme tesisleri,
- 39 — Yün, pamuk ve ipek iplik atölyeleri ile boyama yerleri,
- 40 — 5-50 HP motor gücü kullanan dokuma ve konfeksiyon atölyeleri,
- 41 — Her nevi fırça imal yerleri,
- 42 — Mobilya ve oto döşeme atölyeleri,
- 43 — Kumaş atıkları ve eski kumaşlardan yün imal yerleri,
- 44 — 5 HP gücünden fazla motor gücü kullanan her nevi ağaç eşya imal, işleme ve tamir yerleri,
- 45 — Tomruk ve kereste depoları,
- 46 — Günlük olarak 500-5000 litre süt işleyen tereyağı, peynir ve yoğurt imalathaneleri, mandıralar,
- 47 — Yenecek mantar üreten yerler,
- 48 — Soğuk hava depoları (motor gücü 10 HP'den yukarı),
- 49 — Un, makarna, bisküvi ve ekmek fabrikaları,
- 50 — Çay fabrikaları,
- 51 — Atölye mahiyetindeki yağ imal yerleri,
- 52 — Glikoz, nişasta, dekstrin (kola) ve emsali maddeler imalathaneleri,
- 53 — Meşrubat üretim tesisleri,
- 54 — Frigo, koko, eskimo ve dondurmaya fabrikasyon halinde üreten yerler,
- 55 — Tütün işleme yerleri ve sigara fabrikaları,
- 56 — Şeker veya şeker şerbetinden şekerli maddeler üreten yerler (günlük 250 kg' lan fazla şeker işleyen yerler), tahin, helva, pekmez vs. imal yerleri,
- 57 — Alkollü içki üreten yerler,
- 58 — Meyve, sebze işleme yerleri ve konserve fabrikaları,
- 59 — Meyan kökü, şerbetçi otu vb. bitkilerin işlendiği yerler,
- 60 — Çiklet fabrikaları,
- 61 — Maya imalathaneleri,
- 62 — Ham tuz üretme, işleme yerleri ve tuz fabrikaları,
- 63 — Yemek fabrikaları,
- 64 — Hayvansal yağların eritildiği yerler,
- 65 — Et ve sakadat işleme yerleri,
- 66 — Steril katkı imalathanesi,
- 67 — 5-50 HP arasında motor gücü kullanan ve işlenmiş deriden eşya imal eden yerler,

- 68 — Herhangi bir işlem yapılmayan hamderi depoları,
- 69 — İşlenmiş bağırsaktan eşya imal yerleri, bağırsak depoları,
- 70 — Bitkisel yemleri ve hazır preparatlardan karma yemleri üreten tesisleri
- 71 — Nakliyat, ticaret, komisyon, ithalat ve ihracat işleriyle ilgili deyolar,
- 72 — Her nev'i hurda depoları,
- 73 — 50 den fazla büyükbaş 200 den fazla küçükbaş ve 500(den fazla kümes hayvanı ile 10'dan fazla domuz bulunduran hayvan barınakları,
- 74 — Çöp içindeki organik maddelerden gübre yapma tesisleri,
- 75 — Mürekkep üretim yerleri,
- 76 — Bitkisel liflerden sicim, halat, hasır vb. üretim yerleri,
- 77 — Buz üretim yerleri,
- 78 — Suni inci, boncuk vb. üretim yerleri,
- 79 — Boya, cila ve poliester işleme yapılan yerler,
- 80 — Balata imal yerleri,
- 81 — Oto bakım ve servis istasyonları,
- 82 — Düğme, fermuar, şemsiye vb. imal yerleri,
- 83 — Katı atık depolama tesisleri,
- 84 — Kozmetik fabrikaları,
- 85 — Tuz ruhu, nişadır, çivit, çamaşır suyu ve benzeri malzemeyi mamul maddelerden sulandırarak, paketleyerek ve şişeleyerek satışa sunan imalathaneler,

C) ÜÇÜNCÜ SINIF GAYRİ SİHHİ MÜESSESELER :

- 1 — İnşaat malzemeleri depo ve satış yerleri, kum ocakları,
- 2 — Sırlı, sırsız, çanak, çömlek, küp ve benzeri toprak mamülleri imalathaneleri,
- 3 — Çakıl, kum, curuf, çimento ve benzeri maddelerden motor gücü kullanmaksızın yapı, yalıtım, döşeme vb. malzeme imal yerleri,
- 4 — Çini atölyeleri,
- 5 — 5 HP'den az motor gücü kullanan veya motor kullanmaksızın iptidai usullerle çalışılan her nevi elektromekanik, elektromanyetik ve madeni eşya imal, işleme ve tamir atölyeleri,
- 6 — Harf dökümü yapmayan ve 5 HP'den az motor gücü kullanan matbaalar,
- 7 — Film halindeki plastikten naylon torba ve benzeri eşya yapan yerler,
- 8 — Saf su ve asitli su imalathaneleri,
- 9 — Fotoğraf filmi renklendirme ve boyama yerleri,
- 10 — Kağıtdan çeşitli kırtasiye malzemesinin yapıldığı yerler,
- 11 — Kolonya ve benzeri tuvalet malzemeleri imalathaneleri,

- 12 — 25 tondan az odun ve kömür bulunduran veya 5 HP gücünden az muharrik kuvvet kullanan odun ve kömür depoları,
- 13 — Fötr, şapka ve keçe imal yerleri,
- 14 — Halı, elbise ve çamaşır yıkama ve temizleme yerleri,
- 15 — 5 HP'den az motor gücü kullanan dokuma ve konfeksiyon atölyeleri,
- 16 — Bez ve benzeri dokumaya baskı yapılan yerler,
- 17 — 5 HP gücünden az motor gücü kullanan veya motor kullanmaksızın iptidai usullerle çalışılan her nevi ağaç eşya imal, işleme ve tamir yerleri,
- 18 — Günlük olarak 500 lt'den daha az süt işleyen tereyağı, peynir ve yoğurt imalathaneleri ve depoları,
- 19 — Un değirmeni,
- 20 — Ekmek, sibir vb. fırınları,
- 21 — Çalkarhaneler,
- 22 — Küçük çapta dondurma imalathaneleri,
- 23 — Tuz öğütme yerleri,
- 24 — Mamül şekerden her nevi şekerleme imalathaneleri (Günlük 250 kg'dan az şeker işleyen yerler),
- 25 — Tahıl, baharat vs. ambalajlama yerleri,
- 26 — Kahve ve kuruyemiş hazırlama yerleri,
- 27 — Karbonat üretim ve ambalajlama yerleri,
- 28 — Yufka ve pasta imalathaneleri,
- 29 — Tarla balıkçılığı,
- 30 — 10 HP gücüne kadar motor kullanan soğuk hava depoları,
- 31 — Tiftik ve yapağı depoları,
- 32 — 5 HP takatından az motor gücü kullanan ve işlenmiş deriden eşya imal eden yerler,
- 33 — Kuru kemik, boynuz, fildişi gibi hayvanı malzemenin mekanik usül ve vasıtalarla işlendiği yerler,
- 34 — İşlenmiş veya kurutulmuş deri depoları,
- 35 — 15-50 büyük baş, 50-200 küçük baş, 100-500 kümes hayvanı ve 10'dan az domuz bulunan hayvan barınakları,
- 36 — Peruk ve sunni çiçek yapım yeri,
- 37 — Mamül süngerden eşya imal yeri,
- 38 — Hamam, saunalar ve güzellik salonları,
- 39 — Cilt atölyeleri.